

แบบรายงานการเข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนา

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตามที่เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้อนุมัติให้

๑. นางสาวสายฝน ดิงาม เลขที่ตำแหน่ง ๗๖๔

บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ

๒. นางสาวเบญจลักษณ์ สุทธิวิไล เลขที่ตำแหน่ง ๗๖๑

บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ

เข้าร่วมโครงการสัมมนาทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) เรื่อง “การลงรายการทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรฐาน RDA” ในวันศุกร์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๗.๓๐ น. ณ ห้อง Workshop ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ ชั้น ๕ อาคารเอ็มโพเรียม กรุงเทพมหานคร

บัดนี้ การสัมมนาทางวิชาชีพดังกล่าวสิ้นสุดลงแล้ว จึงขอเสนอรายงาน ดังนี้

๑. รายละเอียดการเข้าร่วมโครงการสัมมนาทางวิชาชีพ

วัน/เวลา	หัวข้อวิชา	ชื่อวิทยากร
๒๕ กันยายน ๒๕๕๘		
๐๙.๓๐ - ๑๐.๐๐ น.	ลงทะเบียน และรับประทานอาหารว่าง	
๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	พิธีเปิดการประชุมทางวิชาการ ประชุมสัมมนา เรื่อง “การลงรายการทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรฐาน RDA”	ผู้บริหารศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ โดย คุณนันทพร ณะกุลบริภัณฑ์ รองผู้อำนวยการสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓.๐๕ - ๑๕.๐๐ น.	สัมมนา (ต่อ)	
๑๕.๐๐ - ๑๕.๒๐ น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
๑๕.๒๐ - ๑๗.๐๐ น.	สัมมนา (ต่อ)	
๑๗.๐๐ - ๑๗.๓๗ น.	ถาม - ตอบ	

๒. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนาทางวิชาชีพ ๕๐ คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

บรรณารักษ์ประจำห้องสมุดเฉพาะ ผู้ประกอบวิชาชีพสารสนเทศในกลุ่มงานเครือข่าย หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ

๓. สรุปสาระสำคัญจากการเข้าร่วมโครงการสัมมนาทางวิชาชีพ

ในปัจจุบันห้องสมุดต่าง ๆ ได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของห้องสมุด ด้วยคุณลักษณะของระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่มีการบูรณาการการใช้และการแสดงผลข้อมูลของระบบงานย่อยต่าง ๆ ทำให้ขีดความสามารถในการค้นหา เข้าถึง และสื่อสารด้วยข้อมูลมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ คือ ข้อมูลทางบรรณานุกรม (Bibliographical Data) เป็นข้อมูลที่บรรยายลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ และเป็นส่วนประกอบสำคัญในการใช้เป็นเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศของห้องสมุด ทั้งนี้ห้องสมุดและองค์การสารสนเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การเลือกและการบันทึกข้อมูลทางบรรณานุกรมในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานสากล คือ หลักเกณฑ์ AACR (Anglo-American Cataloging Rules) และได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนถึงฉบับปรับปรุงล่าสุด คือ AACR2

แต่เนื่องด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ทรัพยากรสารสนเทศในปัจจุบันมีรูปแบบเปลี่ยนไป เป็นสื่อดิจิทัล สื่อมัลติมีเดีย สื่อผสม และสื่อในรูปแบบออนไลน์บนเว็บมากขึ้น หลักเกณฑ์ AACR2 ไม่สามารถอธิบายลักษณะของสื่อเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม กอปรกับผู้ใช้ต้องการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศอย่างรวดเร็วด้วยวิธีการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ จึงเป็นผลให้มีการปรับเปลี่ยนมาเป็นมาตรฐานใหม่ในการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ คือ RDA (Resource Description and Access)

RDA (Resource Description and Access) เป็นรหัสการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบใหม่ที่รองรับสื่อประเภทใหม่ ๆ อาทิ Digital Content, Web Resources และรองรับการขยายตัวของ Internet และการเข้าถึงข้อมูลผ่านเว็บ RDA ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๙๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) โดยความร่วมมือของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน สมาคมห้องสมุดแคนาดา และสมาคมวิชาชีพห้องสมุดและสารสนเทศ โดยหอสมุดรัฐสภาอเมริกันได้นำ RDA มาใช้ในการลงรายการทรัพยากรฯ ในฐานะข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ มีนาคม ค.ศ. ๒๐๑๓ เป็นต้นมา และห้องสมุดอื่น ๆ หลายแห่งทั่วโลกกำลังดำเนินการนำมาใช้

มาตรฐานการลงรายการ RDA มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการอธิบายรายละเอียดของทรัพยากรและวิธีการจัดการสารสนเทศ เพื่อช่วยในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ โดยมีหน้าที่หลัก ดังนี้

๑. เพื่อการค้นหาทรัพยากรที่ผู้ใช้ต้องการ (to find) ทำให้การค้นหาทรัพยากรตรงกันกับผลการค้น
๒. เพื่อระบุหรือชี้บอกถึงสารสนเทศที่ต้องการ (to identify) เป็นการยืนยันว่าทรัพยากรที่พบตรงกับที่ค้นหา โดยสามารถแยกหรือระบุความแตกต่างระหว่างทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้
๓. เพื่อคัดเลือกทรัพยากรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ (to select) ตรงตามเนื้อหา ประเภท หรือลักษณะรูปร่าง

๔. เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ต้องการ (to obtain) เป็นการระบุข้อมูลการรับหรือการเข้าถึง item ที่คัดเลือกโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง อาทิ วิธีการซื้อ การยืม ฯลฯ

มาตรฐานการลงรายการ RDA มีโมเดลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงรายการ คือ

๑. โมเดลการลงรายการบรรณานุกรมข้อมูลที่เรียกว่า Functional Requirements for Bibliographic Records หรือคำย่อว่า FRBR (พีเบอร์) สำหรับรองรับการลงรายการข้อมูลทุกรูปแบบ ทั้งเอกสารสิ่งพิมพ์และไฟล์ดิจิทัล โดยใช้การอธิบายลักษณะของข้อมูลเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ AACR2 แต่มีการเปลี่ยนแนวคิดและโครงสร้างให้เป็นไปตามเทคโนโลยีเว็บ ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลไปยังแหล่งข้อมูลอื่นได้เช่นเดียวกับเครื่องมือสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น เสิร์ชเอ็นจิน (search engine)

๒. โมเดลการลงรายการบรรณานุกรมข้อมูลที่เรียกว่า Functional Requirements of Authority Data) หรือ FRAD (แฟรด) ซึ่งประกอบด้วย Bibliographic entities, Name and/or Identifier และ Controlled access points เป็นชุดข้อมูลหรือค่าทางภูมิศาสตร์ หัวเรื่อง ชื่อเรื่องชุด ข้อมูล/เรื่องที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานการลงรายการ RDA ประกอบด้วยข้อมูล ๓ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มชื่อเรื่อง (Title) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง และประเภทหรือลักษณะของทรัพยากรนั้น ๆ แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ

๑.๑ ส่วน Work เป็นงานจากความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์ (Ideas) ด้วยตนเอง ซึ่งองค์ประกอบ (Element) ของ Work ได้แก่ ชื่อเรื่องของงาน ผู้แต่ง ปีที่สร้างงาน และ Identifier (การระบุชี้)

๑.๒ ส่วน Expression วิธีการสื่อสาร/ถ่ายทอดความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์นั้น ๆ ออกมาให้สามารถเข้าใจได้ ในรูปแบบการนำเสนอหนึ่ง ๆ ได้แก่ ภาษาของงาน ปีของงาน และรูปแบบการนำเสนอ

๑.๓ ส่วน Manifestation การบันทึกงาน/เนื้อหาในประเภทสื่อ/ตัวนำพาเนื้อหา (Carrier) ซึ่งเป็นการบ่งบอกรูปแบบทางกายภาพ ได้แก่ ชื่อผู้จัดพิมพ์/ผู้รับผิดชอบอื่น ๆ ครั้งที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์/เผยแพร่ และรูปลักษณะทางกายภาพ

๑.๔ ส่วน Item physical form และจำนวนของตัวนำพาเนื้อหาทั้งหมดที่บันทึกงานนั้นไว้ และองค์ประกอบ (Element) ของ Item ได้แก่ จำนวนทั้งหมดของชิ้นงาน จำนวนที่ครองอยู่ (Holdings) ฯลฯ

๒. กลุ่มชื่อผู้แต่ง (Author) ประกอบด้วย ชื่อผู้แต่ง และองค์กรที่รับผิดชอบในการจัดทำ ได้แก่ Person และ Corporate body โดยมีความสัมพันธ์กับกลุ่มที่ ๓

๓. กลุ่มหัวเรื่อง (Subject) ประกอบด้วย หัวเรื่อง และสถานที่จัดเก็บ ได้แก่ Concept / Object / Event และ Place

ความแตกต่างในการลงรายการระหว่าง AACR2 และ RDA

มีกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันที่สำคัญ ๒ ประการ ดังนี้

๑. ความแตกต่างของคำที่ใช้ในการบรรยาย

RDA ใช้คำที่แตกต่างจาก AACR2 จำนวน ๑๒ คำ โดยคำที่กำหนดขึ้นใหม่เป็นคำที่ใช้ตามรูปแบบ Functional Requirements และ International Cataloguing Principles ดังต่อไปนี้

AACR2	RDA
ส่วน (Areas)	องค์ประกอบ (Elements)
รายการสำหรับค้น (Heading)	จุดเข้าถึงที่กำหนดให้ใช้ได้ (Authorized access point)
รายการหลัก (Main entry)	จุดเข้าถึงที่เป็นผู้สร้างสรรค์งานและชื่อเรื่องที่สำคัญที่กำหนดให้ใช้ (Authorized access point for creator/preferred title)
ผู้แต่ง นักแต่งเพลง ฯลฯ (Author/Composer)	ผู้สร้างสรรค์งาน (Creator)
ดูที่ (See reference)	จุดเข้าถึงที่แตกต่าง (Variant access point)
ดูเพิ่มเติมที่ (See also reference)	จุดเข้าถึงที่กำหนดให้ใช้ได้ (Authorized access point)
รายการเพิ่ม (Added entries)	จุดเข้าถึง (Access points)
การบรรยายลักษณะทางกายภาพ (Physical description)	การบรรยายสื่อที่ใช้จัดเก็บเนื้อหา (Carrier description)

ฯลฯ

๒. ความแตกต่างของกฎเกณฑ์ที่ใช้บรรยาย อาทิ การใช้วงเล็บเหลี่ยม การบันทึกข้อผิดพลาดหรือคำที่สะกดผิด การใช้คำย่อ (Abbreviations) การใช้อักษรตัวใหญ่ (Capitalization) ข้อมูลที่ได้จากแหล่งที่ให้ ความสำคัญ/ข้อมูลที่ไม่ได้มาจากแหล่งที่ให้ ความสำคัญ กรณีมีผู้แต่งมากกว่า ๓ คน สิ่งพิมพ์ที่พิมพ์โดยไม่มีเลข หน้าและหน้าไม่เรียงลำดับ และผู้รับผิดชอบที่ไม่ใช่ผู้แต่ง การบรรยายลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศ ฯลฯ

ตัวอย่างการลงรายการทรัพยากรตามมาตรฐาน RDA ในรูปแบบ MARC21

```

000 01248cam ^a220349 ^1 4500
001 10105990
005 20120822113409.0
008 740314^s1905 enk 000 1 eng
010 ^a12039442
035 #9 (DLC) 12039442
040 ^a DLC ^b eng ^c NBUU ^d OCoLC ^d DLC ^e rda
050 ^a PZ3.T75 ^b Ber3 ^a PR5684.B4
051 ^a PR5684 ^b .B4 ^c From the library of Oliver Wendell Holmes Jr.
100 ^a Trollope, Anthomy, ^d 1815-1882
245 ^a The Bertrams / ^c Anthony Trollope ; edited by Algar Thorold.
264 ^a London ; ^a New York : ^b John Lane, the Bodley Head, ^c MDCCCCV.
300 ^a xii, 830 pages ; ^c 15 cm.
336 ^a text #2 rdacontent
337 ^a unmediated #2 rdamedia
338 ^a volume #2 rdacarrier
490 ^a The new pocket library ; ^v XX
650 ^a Scholars ^v Fiction.
651 ^a England ^v Fiction.
700 ^a Thorold, Algar Labouchere, ^d 1866-1936, ^e editor.
710 ^a Oliver Wendell Holmes Collection (Library of Congress) ^s DLC

```

การใช้ RDA ในการลงรายการ

ผู้ลงรายการที่ต้องการใช้มาตรฐาน RDA ในการลงรายการสามารถศึกษาหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ได้ จาก RDA Toolkit ซึ่งเผยแพร่ในระบบออนไลน์ (<http://www.rdatoolkit.org>) โดยคู่มือนี้จะมีเนื้อหาสมบูรณ์ ของมาตรฐาน RDA รวมทั้งเอกสารเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการลงรายการ เช่น มาตรฐานการลงรายการ AACR2 ฉบับเต็ม และ ERD (Entity Relationship Diagram) และมีข้อที่ควรคำนึงถึง คือ การเข้ารหัส (encoding) และการแสดงผลข้อมูลของ RDA จะต้องปรากฏอยู่ร่วมกันกับข้อมูลของ AACR2 ในบัญชีรายการ (catalogs) เดียวกัน ประการสุดท้าย คือ การเริ่มต้นเปลี่ยนจากระบบการลงรายการแบบเดิมมาใช้มาตรฐาน RDA จะช่วยสร้างความร่วมมือในระหว่างผู้ใช้ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ซึ่งการพบปัญหาต่าง ๆ จาก

การใช้มาตรฐาน RDA จะนำมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อการปรับปรุงมาตรฐาน RDA ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การนำผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมนาทางวิชาชีพมาใช้ในการปฏิบัติงาน

๑) ได้รับความรู้เกี่ยวกับการลงรายการ AACR2 และ MARC21 ในส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานในด้านการวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรฯ ในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

๒) ได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรฐาน RDA ซึ่งเป็นมาตรฐานการลงรายการรูปแบบใหม่ที่จะนำปรับปรุงใช้กับมาตรฐานการลงรายการ AACR2 ต่อไป

๓) ได้นำความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทัศนคติ ระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันอื่นๆ ทำให้ทราบถึง แนวคิด ความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ในการพัฒนาหลักเกณฑ์การลงรายการทรัพยากรฯ รูปแบบใหม่ซึ่งเป็นมาตรฐานสากล

๕. ข้อเสนอแนะ

ห้องสมุดควรมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงรายการ AACR2 ร่วมกับมาตรฐานการลงรายการ RDA เพื่อก้าวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบข้อมูลสารสนเทศ อาทิ สื่อดิจิทัล สื่อมัลติมีเดีย สื่อผสม และสื่อรูปแบบออนไลน์บนเว็บไซต์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการทำรายการทรัพยากรฯ ให้ทันสมัยและเป็นมาตรฐานสากล ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานสามารถใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่นได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางสาวสายฝน ดิงาม)

บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ

(นางสาวเบญจลักษณ์ สุทธิวิไล)

บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ